

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра механічної та електричної інженерії

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри,

 Станіслав ПОПОВ

(протокол «01» вересня 2025 року № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ

освітньо-професійна програма	Автомобільний транспорт
спеціальність	274 Автомобільний транспорт
галузь знань	27 Транспорт
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
факультет	Інженерно-технологічний

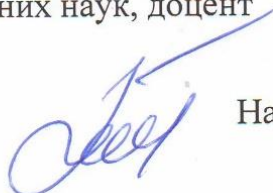
Полтава
2025 / 2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою Автомобільний транспорт спеціальності 274 Автомобільний транспорт

Мова викладання державна

Розробник: Наталія ПОПОВИЧ доцент кафедри механічної та електричної інженерії, кандидат технічних наук, доцент

01 вересня 2025 р



Наталія ПОПОВИЧ

Погоджено гарантом освітньої програми
Автомобільний транспорт

01 вересня 2025 року

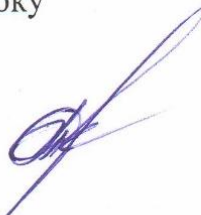


Олексій БУРЛАКА

Схвалено радою з якості вищої освіти
спеціальності

Автомобільний транспорт
протокол № 1 від 01 вересня 2025 року

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності



Володимир ЛАВРЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані	обов'язкова
Рік навчання (шифр курсу)	4 (274АТ_бд_2022)
Семестр	7
Лекції, годин	20
Практичні заняття, годин	10
Лабораторні заняття, годин	10
Самостійна робота, годин	80
у т. ч. індивідуальні завдання	-
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь та практичних навичок з питань забезпечення безпечних і здорових умов праці в галузі. Дисципліна спрямована на ознайомлення з нормативно-правовими актами у сфері охорони праці, сучасними методами і засобами управління безпекою праці, профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань, а також формування відповідальності майбутніх фахівців за стан безпеки на робочих місцях.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумови відсутні

4. Компетентності:

загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність здійснювати безпечну діяльність.

ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

фахові:

ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України, Правил технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкцій та рекомендацій з експлуатації, ремонту та обслуговування дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту та їх систем.

ФК 6. Здатність розробляти з урахуванням безпекових, економічних, екологічних та естетичних параметрів технічні завдання і технічні умови на проектування об'єктів автомобільного транспорту, його систем та окремих елементів; складати плани розміщення устаткування, технічного оснащення та організації робочих місць, розраховувати завантаження устаткування та показники якості технологічних процесів.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 7. Аналізувати інформацію, отриману в результаті досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 8. Розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.

ПРН 10. Планувати та здійснювати вимірювальні експерименти з використанням відповідного обладнання, аналізувати їх результати.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 7. Аналізувати інформацію, отриману в результаті досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.	Вміти збирати та аналізувати інформацію щодо стану умов і безпеки праці на підприємствах автомобільного транспорту; уміти систематизувати результати аналізу травматизму та професійних захворювань.
ПРН 8. Розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.	Знати основні положення законодавства України та міжнародних актів у сфері охорони праці та безпеки праці на автомобільному транспорті; вміти орієнтуватися в нормативно-правовій базі з питань безпечної експлуатації автомобільного транспорту; уміти використовувати інструкції, стандарти та рекомендації щодо організації безпечних умов праці під час обслуговування і ремонту автомобільних транспортних засобів.
ПРН 10. Планувати та здійснювати вимірювальні експерименти з використанням відповідного обладнання, аналізувати їх результати.	Виконувати вимірювання небезпечних та шкідливих виробничих факторів згідно з діючими нормативами; уміти добирати засоби вимірювання для контролю параметрів виробничого середовища.

6. Методи навчання і викладання:

- словесні методи;
- практичні методи;
- наочні методи;
- інтерактивні методи;
- комп'ютерні і мультимедійні методи.
-

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі

Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Рекомендації МОП, ВООЗ та інших міжнародних організацій щодо охорони праці. Міжнародні стандарти та європейські директиви в сфері охорони праці. Законодавча та нормативно-правова база України з питань охорони праці. Основні положення Закону України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Система державного управління охороною праці в Україні.

Тема 2. Психофізіологічні основи професійної діяльності

Фізіологічна надійність людини. Психологічна надійність людини. Фактори зниження працездатності

Тема 3. Виробнича санітарія і гігієна праці

Діяльність, її види і їх фізіологічні особливості. Гігієнічна класифікація праці. Мікроклімат виробничих приміщень, його вплив на організм людини. Нормалізація параметрів мікроклімату. Вплив шкідливих речовин на організм людини. Нормування шкідливих речовин. Значення освітлення для трудової діяльності. Види освітлення. Шум, його характеристика, засоби та заходи захисту від нього.

Тема 4. Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів

Вимоги безпеки до технічного стану та обладнання транспортних засобів. Підготовка до виїзду, рух по території підприємства та робота на лінії. Вимоги безпеки при навантаженні, розвантаженні та перевезенні вантажів. Вимоги безпеки при зберіганні транспортних засобів

Тема 5. Вимоги безпеки при профілактичному обслуговуванні та ремонті транспортних засобів

Вимоги безпеки під час проведення робіт на постах обслуговування та ремонту. Вимоги безпеки при виконанні ремонтних робіт. Основні вимоги безпеки при роботі на верстатах. Вимоги безпеки до різних видів інструментів.

Тема 6. Пожежна безпека

Законодавчі та нормативно-правові акти з пожежної безпеки. Організаційні заходи із забезпечення пожежної безпеки. Вимоги пожежної безпеки при утриманні територій, будівель, приміщень і споруд. Вимоги протипожежної безпеки до інженерного обладнання.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лек.	лаб.	практ.	с.р.
Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі	16	4		2	10
Психофізіологічні основи професійної діяльності	16	2		2	12
Виробнича санітарія і гігієна праці	22	4	8	2	10
Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів	20	4	2	2	10
Вимоги безпеки при профілактичному обслуговуванні та ремонті транспортних засобів	24	4			20
Пожежна безпека	22	2		2	18
Усього годин	120	20	10	10	80

8. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Створення системи управління охороною праці підрозділу підприємства	2
2	Оцінка організаційного рівня робочого місця: раціональність планування, відповідність його системі стандартів безпеки праці, санітарним нормам і правилам	2
3	Вибір методів для визначення шкідливих факторів робочого місця	2
4	Аналіз виробничого травматизму	2
5	Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою	2
Усього годин		10

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Дослідження параметрів мікроклімату повітря робочої зони	4
2	Дослідження забруднення повітря робочої зони	2
3	Дослідження штучного та природного освітлення виробничого приміщення	4
Усього годин		10

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма
Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі	10
Психофізіологічні основи професійної діяльності	12
Виробнича санітарія і гігієна праці	10
Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів	10
Вимоги безпеки при профілактичному обслуговуванні та ремонті транспортних засобів	20
Пожежна безпека	18
Разом	80

10. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

11. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання
ПРН 7. Аналізувати інформацію, отриману в результаті досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.	опитування, виконання завдань на лабораторних заняттях виконання завдань на практичних заняттях, екзамен
ПРН 8. Розуміти і застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові та законодавчі акти України, міжнародні нормативні документи, Правила технічної експлуатації автомобільного транспорту України, інструкції та рекомендації з експлуатації, ремонту та обслуговування	опитування, виконання завдань на лабораторних заняттях виконання завдань на практичних заняттях, екзамен

Результати навчання	Форми контролю результатів навчання
автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.	
ПРН 10. Планувати та здійснювати вимірювальні експерименти з використанням відповідного обладнання, аналізувати їх результати.	опитування, виконання завдань на лабораторних заняттях виконання завдань на практичних заняттях, екзамен

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	опитування	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань на лабораторних заняттях	екзамен	Разом
Міжнародні норми і законодавство України в галузі охорони праці. Система управління охороною праці в галузі	5	5			10
Психофізіологічні основи професійної діяльності	5	5			10
Виробнича санітарія і гігієна праці	5	5	20		30
Вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів	5	5	5		15
Вимоги безпеки при профілактичному обслуговуванні та ремонті транспортних засобів	5				5
Пожежна безпека	5	5			10
Екзамен				20	20
Разом	30	25	25	20	100

Шкала та критерії оцінювання

опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на усі запитання, вони є достатньо аргументованими
4	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на переважну більшість запитань
3	опрацьовані завдання самостійної роботи, надані відповіді на більшість запитань, але є неточність у судженнях
2...0	не виконано завдання з самостійної роботи, не надано відповіді на питання, або наявні значні неточності (<i>бали не нараховуються, необхідне повторне опрацювання теми</i>)

Шкала та критерії оцінювання

виконання завдань на лабораторних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Виконані теоретичні та експериментальні дослідження та всі необхідні аналітичні обґрунтування; аргументовано висновки, а також надані вичерпні відповіді на контрольні запитання
4	Виконані завдання, проведено теоретичні та експериментальні дослідження, всі необхідні аналітичні розрахунки, сформульовано загальні висновки, але вони не є достатньо аргументованими
3	Виконані дослідження, але звіт містить не суттєві помилки, не впевнене трактування основних положень, фактів і правил та демонстрування не достатнього вміння аналізувати та оцінювати результати досліджень, що може привести прийняття хибних рішень та висновків
2...0	Часткове виконання дослідження, відсутній звіт, відсутність відповідей у здобувача на поставлені питання (<i>бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання</i>).

Шкала та критерії оцінювання

виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано повністю, всі вимоги і критерії враховані. Робота виконана без помилок, демонструє глибоке розуміння матеріалу та високу якість виконання. Завдання виконано самостійно, без помітних запозичень або необхідності в значній допомозі викладача.
4	Завдання виконано з незначними недоліками, більшість вимог дотримано. Робота містить мінімальні неточності або помилки, які не впливають на загальний результат.

	Робота виконана в основному самостійно, хоча могла потребувати незначної допомоги.
3	Основні вимоги завдання виконано, але є кілька значних недоліків. Робота містить помітні помилки або неточності, що впливають на загальний результат. Завдання частково виконано з допомогою викладача або з використанням додаткових ресурсів.
2...0	Лише деякі частини завдання виконано, більшість вимог ігнорується. Робота містить критичні помилки, які роблять результат майже непридатним. <i>(бали не нараховуються, необхідне повторне виконання завдання)</i>

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

(форма семестрового контролю – екзамен)*

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для кожного теоретичного питання	10 – 9	здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст питань, опрацювавши при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
	8 – 7	здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, в основному розкриває зміст, опрацювавши при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	6 – 5	здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	4 – 3	здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	2 – 1	здобувач частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
	0	здобувач не володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст усіх питань теми під час усних та письмових відповідей.

**Екзамен складається з двох теоретичних питань*

Максимальна кількість балів за екзамен – 20

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачено під час реалізації навчальної дисципліни

Перелік обладнання необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія охорони праці (ауд. № 342): комп'ютер (ноутбук) – 1 шт., пристрій мультимедійний (проектор) – 1 шт., проєкційний екран, Гідротермометр НТ-39, гнучкий термоанемометр ТА-1100, газоаналізатор ZG116, люксметр LX1010-BS, цифровий шумомір SL-824, дозиметр-радіометр МКС-05 «ТЕРРА-П», цифровий вимірник вібрації VM-6360, прилади для заміру заземлення М-416.

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання:

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати навчальні завдання у встановлені терміни, визначені графіком освітнього процесу та викладачем дисципліни. У разі поважних причин (хвороба, участь у заходах за підтримки університету, форс-мажор тощо) терміни виконання можуть бути індивідуально продовжені за погодженням із викладачем. Поточні завдання можуть бути повторно виконані / перескладені лише за умови попереднього отримання негативної або незадовільної оцінки, або невиконання завдання вчасно. Перескладання підсумкового контролю здійснюється згідно з графіком, затвердженим деканатом, у строки, передбачені для ліквідації академічної заборгованості, не більше двох разів.

- - щодо академічної доброчесності:

Усі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватись принципів академічної доброчесності, визначених Кодексом академічної доброчесності ПДАУ. Недопустимими є плагіат, списування, фальсифікація, фабрикація результатів, використання сторонньої допомоги під час контрольних заходів. У разі виявлення порушення результат оцінювання анулюється, а студент зобов'язаний пройти повторне оцінювання у встановленому порядку.

- - щодо відвідування занять:

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню у строки, погоджені з викладачем. Невиконання цього обов'язку може вплинути на допуск до підсумкового контролю.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти:

Результати навчання, набуті в неформальній або інформальній освіті (наприклад, онлайн-курси, стажування), можуть бути визнані університетом відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у

неформальній та інформальній освіті». Для цього здобувач має подати підтверджувальні документи (сертифікати, протоколи, звіти тощо) та пройти оцінювання рівня засвоєння результатів навчання, якщо це необхідно.

- щодо оскарження результатів оцінювання:

Здобувач вищої освіти має право звернутися з апеляцією щодо результатів поточного або підсумкового оцінювання. Апеляція подається у письмовій формі на ім'я декана не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Розгляд здійснюється апеляційною комісією у триденний строк відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання ПДАУ. Рішення комісії є остаточним і не може призвести до зниження оцінки.

14 Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. О.Г.Левченко, О.І. Полукаров, В. В.Зацарний, Ю. О. Полукаров, О. В. Землянська Охорона праці та цивільний захист: підручник, Київ: Основа. 2019. 472 с.
2. Пістун І. П., Хом'як Й. В., Хом'як В. В. Охорона праці на автомобільному транспорті: навчальний посібник, Суми: Університетська книга, 2015. 374 с.
3. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
4. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці».
5. ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація.
6. ДСТУ Б В.2.5-82:2016 «Електробезпека в будівлях і спорудах».
7. ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва».
8. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затверджений постановою КМУ від 17.04.2019 № 337.
9. Филипчук В.Л., Шаталов О.С., Гапончук О.А Карпюк Р.М., Калда Г.С. Розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: навчальний посібник, Хмельницький, 2023. 337 с.
10. ДСТУ 2293-14. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. [Чинний від 2015-05-01]. Вид. офіц. Київ: Міненергорозвитку, 2015, 19 с.
11. Директива Ради Європейських Співтовариств 89/391/ЕЕС. Про впровадження заходів, що сприяють поліпшенню безпеки й гігієни праці працівників.
12. Міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007 Occupational health and safety management systems – Requirements. Системи менеджменту охорони праці – Вимоги.

Допоміжні

13. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12> (дата звернення: 29.08.2025).
14. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14> (дата звернення: 29.08.2025).
15. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи

управління охороною праці URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08> (дата звернення: 29.08.2025).

16. Правила пожежної безпеки в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15> (дата звернення: 29.08.2025).

Інформаційні ресурси

19. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12> (дата звернення: 29.08.2025).

20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1105-14> (дата звернення: 29.08.2025).

21. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0001641-08> (дата звернення: 29.08.2025).

22. Правила пожежної безпеки в Україні URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0252-15> (дата звернення: 29.08.2025).

23. Сервіс документів будстандарт URL: <http://online.budstandart.com/ua/about.html> (дата звернення: 29.08.2025).

24. ДНАОП 51.0-1.03-96. Правила охорони праці при експлуатації баз, складів і сховищ, виконанні вантажо-розвантажувальних робіт на об'єктах оптової торгівлі (33174) [ДНАОП 51.0-1.03-96. Правила охорони праці при експлуатації баз, складів і сховищ, виконанні вантажо-розвантажувальних робіт на об'єктах оптової торгівлі \(33174\)](#) (дата звернення: 29.08.2025).

25. НПАОП 0.00-1.62-12. Правил охорони праці на автомобільному транспорті (32443) [НПАОП 0.00-1.62-12. Правил охорони праці на автомобільному транспорті \(32443\)](#) (дата звернення: 29.08.2025).